

III.

Zdaniilo se je popolnoma. Ob oknu domače kože slonita otroka. Gledata snežinke, ki še vedno naletavajo.

„Ali veš, kako je nama mati pravila, kaj je sneg? Iz nebes prihaja sneg, iz nebes!“ reče eden.

„Čuj, kje pa je danes mati? Nisem je še videl,“ zatoži drugi.

„Povejte nama, lepe snežinke, ki padate iz nebes, povejte, povejte nama, kje je mati!“

„Povejte tudi, kje je oče, kam je odšel, da ga ni tako dolgo domov?“

Snežinke so molčale, ničesar niso povedale, le padale so, padale...

V cerkvi se je oglasil zvon in je zapel mrliču...

JOSIP LAPAJNE:

Na lovu.

eliki Šmaren. Komaj se zasvita, že se ti pokažeta izza megle lovsko oblečen mož in njegov sinček, ki zmagovito razteza sv je drobne korake, da ne bi zaostal za očetom in ne zamudil prvega strela. Saj danes se je otvorila lovska doba, in on prvič spremlja dragega očeta na lovu.

Privito, potuhnjeno se plazi pred njima pes jerebičar. Zdaj meri krompirišče na levi, zdaj je na desni, zdaj mu je nos pri tleh, zdaj sopeč voha po zraku. Nič!

Prihaja že nevoljen. Potrpežljivo pa korakata za njim lovca.

„Oče, glej! Čemu stoji pes kakor vkovan?“ zašepeče mali.

„Tako vidiš! Hodi le korak za menoj, a počasi, tiho, previdno!“ ga pouči oče.

Pes stoji nepremično.

„Naprej!“ veli lovec.

In pes se splazi par korakov dalje.

„Naprej!“ se oglasi ukaz ostreje.

Pes ima glavo zravnano z životom in prestopi zopet nekaj korakov. Goda kakor bi trenil, obstane, sklonivši glavo med krompirišče. Sapa zastane vsem trem.

„Primi!“ zakliče lovec. In v zraku zafrfota čropa jerebic. Strel počí; na tleh se jih valja dvojica. Željno čaka zvesti Olaf povelja.

„Prinesi!“

Kot bi trenil sta obe živalci v pasjem gobcu, in zmagovito mahajoč z repom, ju vrže gospodarju pred noge.

„Kako krasno!“ zašepeče sinek. „Ubogi živalci, kaj sta storili, oče?“

„Vidiš, ljubi moj, če bi na to mislili, bi nikdar ne smeli okusiti mesa, mrhovine pa vendar ne moremo uživati,“ odgovori oče.

„Glej, ta-le je petelinček. Ima pod vratom rjavi lisi, ki ju ona druga nima. Pa kako sta siti. Potiplji golši! Samo plevelno seme je v njej, in vendar jih nevedni ljudje obsojajo, da obirajo žita,“ razlaga oče.

Olaf se je medtem pripravil na pot. Nekoliko korakov dalje je na isti način prepodil prepeličko, ki je tudi zabingljala na lovčevi zanjki ob pasu.

Dalje! In sled gre od njive do njive. Zdajci Olaf zopet obstane. Ponovno ga lovec pozove naprej, a živali le ni. „Fazani se mu umicejo,“ reče oče, „koncec njive se ustavijo.“

In res!

„Primi!“ zakliče lovec osorno. Težko zafrfota iznad prosa krasna ptica. Bil je fazan, ki je na isti način prišel v družbo oni trojci.

„Kako ima lepo rdeč venček krog vratu! In ta krasna rumenkasta peresa v repu! Pa kaj je bila ona druga rjava ptica, ki je odletela v goščo?“ vpraša radovedni lovček.

„To je bila samica, fazanica,“ odvrne oče.

V bližnjem deteljišču ju je pričakoval dolgouhi zajček. Ubožec se je ponoči preveč napasel in sedaj z odprtimi očmi dremlje, ne sluteč smrti, ki mu je tako blizu. Samo prosišče ga še loči od pogubonosne puške. Zaziblje se proso, in dečku se med nogami zakadi žival. Oče pričakuje, kje se pokaže zajec, toda žal, on je že za sinovim hrbtom na poti v gozd. Zazdaj je odnesel pete, pa drugič!

Iz prosa je Olaf prepodil še nekaj skupin jerebic. Tudi teh se je marsikatera pridružila onim na zanjki. Rjavi kosec takisto ni hotel več živeti.

„Pa bodi za danes!“ reče oče. S sinom se napotita proti domu. Korakajoč mimo jelševih nasadov, opomni oče, da bo jeseni, ko zapade v gorah prvi sneg, tod okolo polno življenja. Od severa dol se pripode trope dolgokljunastih slok, ki se začasno usidrajo po naših močvirjih in goščah. Tedaj naženemo po grmovju otrok, da s hrupom dvignejo v zrak urno švigajoče ptice, in marsikatera pade na lovčev žrtvenik.

Vsa zasopla prideta domov, kjer najdeta častitljivega gosta — pesnika Simona Gregorčiča. Smehljajoče seže sivolasi mož po puški, rekoč:

„Puška, zajcem daj pokoj,
a za narod idi v boj!“

Osramočen stoji lovec pred duševnim velikanom, nerodno se opravičuje, a spretno mu pesnik pomaga iz zadrege, češ: „Vem, da rabite poleg duševnega dela telesnega razvedrila in da ob potrebi zastavite vse sile v prid našemu milemu, zatiranemu narodu.“

Blag mu spomin, in srečna hiša, ki jo je s svojo ного blagoslovil in ji izročil svoj zadnji stih!

FRAN KOŠIR:

Sejmar.

a prijaznem hribčku, ki se ob njega znožju leno vije okrajna cesta, se razprostira med obilim sadnim drevjem vas Brezje. Vsa vas šteje komaj 26 posestnikov. Najtežji med njimi je Beriček s svojimi petdesetimi orali posestva, rodovitnih njiv in travnikov, lepih sadonosnikov in gozda, polnega debelih smrek, rogovilastih borov in sivobelih bukev. V hlevu je 10 glav goveje živine in par težkih konj.

Beriček ima vedno tudi po dva para volov v hlevu, hodi tuintam rad na semnje ter kupčuje. Vsakdo ga pozna kot varčnega in petičnega možakarja. —

Bilo je na sv. Jakoba dan. V Bistrici se je vršil vsakoleten velik živalski semenj. Tudi Beriček je gnal dva vola na semenj ter jih prodal s kosmatim dobičkom. Ker je imel opravka tudi v davkariji ter se izjemoma enkrat pomudil dlje časa med znanci v gostilnici, se je zakasnil in se z volovskima verigama na ramah vračal že precej v mraku proti domu.

Ko je vase zamišljen stopal po poti skozi velik gozd Želodjek, stopi hipoma predenj neznan mož, držeč v rokah samokres ter zakriči: „Denar sem, ali pa je po tvojem življenju!“ Beriček se močno prestraši, videč, v kako nesrečo je zabredel. Ne premišlja dolgo, odpre suknjo ter izroči nepridipravo z denarjem nabasano denarnico.

Okradeni sejmar pa je imel hudo ženo. Te se spomni in prosi tatu, naj mu ustrelj skozi suknjo, češ, žena mi bo verjela gotoveje, da mi je bil vzet denar s silo. In tat stori, kot ga je prosil Beriček. Le-ta pomoli tatu še klobuk ter prosí, naj prestrelí še tega. Razbojnik pritiska in pritiska, petelin samokresa odskakuje in udarja, a strela ni. Pošli so mu naboji.

Varen pred krogami in svest si svoje jakosti, skoči Beriček z ljutostjo nad tatu, ga podere na tla in mu odvzame ukradeni denar. —

Odsihdob se Beriček ne vrača nikdar več s semnje ponoči domov. Vsaj sam ne. —